

Til
Plan- og Landdistriktsstyrelsen

Fejøl, den 22. juni 2023

Høringsvar til

Lov om ændring af lov om planlægning og forskellige andre love (Opfølgning på evaluering af planloven m.v.)

Sammenslutningen af Danske Småøer vil gerne kvittere for, at lovforslaget bl.a. anerkender, at de små øer har udfordringer, der kræver særlige løsninger: Vores 27 medlemsøer ligger alle og med hele deres areal inden for kystnærhedszonen. Desuden er en forholdsmæssig stor andel af den enkelte småø's areal i sagens natur omfattet af strandbeskyttelseslinjen. Det betyder, at *al* udvikling på øerne, der kræver fysiske faciliteter, bebyggelse eller lignende, pr. definition er kystnær.

Sammenslutningen af Danske Småøer ser derfor positivt på forslaget om, *"at ministeren for landdistrikter efter aftale med miljøministeren - uanset planlovens § 29 om statens varetagelse af nationale interesser – kan godkende, at kommunalbestyrelsen vedtager en ø-udviklingsplan, der fraviger § 5 b, stk. 1, og § 35, stk. 1."*

Der er behov for at give de små øer øgede muligheder for at opnå en lempeligere adgang til fravigelse af planlovens regler om planlægning og landzoneadministration i kystnærhedszonen: Alle initiativer og projektet på småøerne har af naturlige årsager en særlig planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse for kystnær lokalisering, i og med at småøernes samlede areal ligge indenfor kystnærhedszonen.

Desværre mener vi *ikke*, at forslaget åbner for mulighed for udvikling på småøerne svarende til det behov, der er: Kravene til vækst, flere turister og særegenhed for forsøgsprojekter på landsplan har en karakter og en skala, så det er vanskeligt at forestille sig et forsøgsprojekt på en af småøerne. Omvendt er de muligheder, der udbydes inden for ø-udviklingsplaner i f.eks. den udvidede strandbeskyttelseszone af så lille skala (isbod, fodboldnet etc.), at det ikke åbner for reelle muligheder for udvikling på småøerne. Der mangler muligheder, der er tilpasset i skala og omfang, og som anerkender at småøernes arealer er små, alle er i kystnærhedszonen og med en forholdsmæssig stor andel i strandbeskyttelseslinjen. Dette uddybes nedenfor.

Sammenslutningen af Danske Småøer har følgende kommentarer til lovforslaget og de tilhørende bemærkninger:

- **Anvendelse af eksisterende bygninger i land- og byzone:** Sammenslutningen af Danske Småøer er meget positive overfor de nye muligheder, der åbnes for på småøerne bl.a. mht. at etablere nye boliger i umiddelbar tilknytning til én eller flere eksisterende landsbybebyggelse(r) og udvide eksisterende landsbyer i byzone med nye arealer til boliger¹.

Sammenslutningen af Danske Småøer mener dog, at muligheden for at etablere nye boliger og erhverv skal udvides til også at omfatte *alle* eksisterende bygninger på øen.

Eksempelvis skal det være muligt at etablere helårsbeboelse i overflødiggjorte landbrugsbygninger (og ikke kun én bolig, som planloven åbner for nu, men flere boliger). Vi mener således ikke, at nye boliger kun skal være betinget af at findes i tilknytning til eksisterende landsbybebyggelse(r), men at det derudover også skal være muligt at ombygge *eksisterende* bygninger – også i landzonen.

- **Eksisterende bygninger i strandbeskyttelseslinjen:** Sammenslutningen af Danske Småøer mener, at ø-udviklingsplanerne også bør kunne omfatte *eksisterende bygninger*, der er beliggende i arealer, der er omfattet af klitfredning (strandbeskyttelseslinjen). Områder i klitfredning er p.t. i teksten specifikt undtaget fra at indgå i ø-udviklingsplanerne. Det mener vi bør ændres, idet der bør ses mere differentieret på disse områder: Klitfredningen - set i forhold til de små øers samlede areal - omfatter forholdsmæssigt store dele af småøerne og begrænser derfor den udvikling øerne har brug for for fortsat at kunne udvikles som helårssamfund. Der er ikke tale om, at klitfredningen ikke skal være gældende, med udelukkende om, at der bør gives mulighed for at udnytte *de eksisterende bygninger, der findes i zonen allerede*. Alternativt oplever vi på øerne, at bygningerne henstår ubenyttede, tomme og misligholdt eller i værste fald som ruiner.

Bygningerne har tidligere indgået i småøernes virke og liv og bør derfor - ikke mindst i forhold til bæredygtighed vedr. genanvendelse af byggeri - kunne indgå i kommende udvikling, det være sig erhverv, turisme eller bosætning.

Sammenslutningen af Danske Småøer mener, at det bør være muligt at omdanne eksisterende, herunder tiloversblevne, bygninger i kystnærhedszonen - *også indenfor klitfredningszonen* (strandbeskyttelseslinjen) - til håndværks- og

¹ Bl.a. står der i lovforslaget på side 61: *"I den del af kystnærhedszonen, der ligger uden for strandbeskyttelseszonen, bliver der med forslaget mulighed for at omdanne overflødiggjorte bygninger inden for kystnærhedszonen til håndværks- og industrivirksomhed, mindre butikker, liberale erhverv, forenings- og fritidsformål samt lager- og kontorformål m.v. i videre omfang end efter nugældende, administrativ praksis, etablere nye boliger i umiddelbar tilknytning til én eller flere eksisterende landsbybebyggelse(r), udvide eksisterende landsbyer i byzone med nye arealer til boliger og erhverv og udvide eksisterende erhvervsvirksomheder."*

industrivirksomhed, mindre butikker, liberale erhverv, forenings- og fritidsformål, lager- og kontorformål m.v. samt også til helårsboliger og turismeformål.

Som vi læser lovforslaget, er dette kun muligt, hvis en småø udpeges som et af forsøgsprojekterne, der på landsplan *"har et væsentligt potentiale til at skabe vækst og udvikling i kyst- og naturturismen og øget tiltrækning af turister samt via nyskabende elementer er særegne, så de kan bidrage til udviklingen af turisme i Danmark"* – altså et temmelig stort turismeprojekt (set fra et småøperspektiv). Og her falder småøerne igennem og efterlades uden mulighed for en udvikling, der passer i størrelse og forhold til de små øer og deres begrænsede, men kystnære arealer.²

- **Mobilhomes og energianlæg- samt postanlæg:** Vi hilser det meget velkomment, at der i bemærkningerne er nævnt, at der nu åbnes for mulighed for at etablere enkelte pladser til mobilhomes på havne og campingpladser samt opstilling af solcelleanlæg og vindmøller³. Dette har stor betydning for den enkelte ø. Det er dog uklart, om dette kun kan lade sig gøre uden for strandbeskyttelseslinjen.

Sammenslutningen af Danske Småøer påpeger, at etablering af pladser til mobilhomes og energianlæg skal kunne lade sig gøre uanset, om det er i strandbeskyttelseslinjen eller ej (afhængig af den givne øs situation): **Vi mener eksempelvis, at det således skal være muligt på de små øer at etablere enkelte pladser til mobilhomes ved en havn eller på en eksisterende campingplads, uanset om disse måtte ligge inden for strandbeskyttelseslinjen eller ej, da havnen og/eller campingpladsen allerede har deres givne placering på øen.**

På samme vis bør energianlæg (herunder ladeanlæg til elkøretøjer/fartøjer) kunne etableres inden for strandbeskyttelseslinjen i de tilfælde, hvor dette er nødvendigt, fx pga. øens eventuelle langstrakte geografi, nødvendighed af placering tæt på havn eller lign. Et andet eksempel kunne være fremtidige postbefordringsanlæg/pakkebokse til modtagelse og afsendelse af breve/pakker på øen.

- **For få og for begrænsede muligheder for udvikling i den udvidede strandbeskyttelseslinje:** Sammenslutningen af Danske Småøer glæder sig over, at der med lovforslaget åbnes for etablering af faciliteter også inden for den udvidede strandbeskyttelseslinje, men vi mener dog ikke, at de meget begrænsede muligheder, der med lovforslaget åbnes op for inden for den udvidede strandbeskyttelseslinje, vil hjælpe småøerne tilstrækkeligt. Omfanget er slet ikke dækkende for de behov, der findes på småøerne i forhold til at kunne udvikle øernes muligheder indenfor bosætning, turisme, erhverv og grøn energiomstilling og eksemplerne på faciliteter er meget begrænsende. Vi

² jf. bemærkninger til Planlovens § 4 a, stk. 1. *"Hvis projekterne har et væsentligt potentiale til at skabe vækst og udvikling i kyst- og naturturismen og øget tiltrækning af turister samt via nyskabende elementer er særegne, så de kan bidrage til udviklingen af turisme i Danmark."*

³ I forlængelse af citat i fodnote 1: *"Det bliver endvidere muligt på en lille ø at etablere enkelte pladser til mobilhomes ved en havn eller på en eksisterende campingplads, ligesom der bliver mulighed for at opstille husstandsvindmøller og små solcelleanlæg til brug for øens egen energiforsyning"*.

frygter, at man i den fremtidige sagsbehandling vil begrænse mulighederne til kun at omfatte de i teksten nævnte eksempler.⁴

Faciliteter og tiltag, der har betydning i en småø-sammenhæng, er eksempelvis:

- bygninger, der anvendes til salg af mad- og drikkevarer (ikke dagligvarehandel)
- mindre bygninger til anvendelse i restaurationsbranchen
- faciliteter og anlæg til rekreative aktiviteter
- anlæg og faciliteter som giver publikum afgang til strand- og naturområder
- faciliteter og bygninger til formidling af lokale natur- og kulturforhold
- faciliteter til naturnær overnatning
- anlæg og faciliteter i forbindelse med energianlæg og evt. nye færgeanlæg og tilhørende elforsyningsanlæg

Eksemplerne er ikke udtømmende og vil variere afhængig af den enkelte småø's behov og ikke mindst geografiske udformning, samt eksempelvis om øens havneanlæg er omfattet af strandbeskyttelseslinjen eller ej (nogle øhavne er, andre er ikke).

- **Mulighed for glampingtelte:** Sammenslutningen af Danske Småøer ser positivt på indførelsen i §35 af nyt stk. 11 vedr. muligheden for at opsætte op til 8 glampingtelte. Dog mener vi, at det skal sikres, at denne mulighed også kan benyttes på de små øer, uanset om der er tale om en veletableret, større turistattraktion (som der kun findes meget få af på de små øer) eller om en mindre eller nystartet virksomhed.

For små virksomheder, som der oftest er tale om på småøerne, vil glampingtelte netop give mulighed for med en relativ lille investering at forbedre rentabiliteten af virksomhederne. Desuden giver glampingtelte mulighed for at øge overnatningskapaciteten på øen uden etablering af deciderede bygninger.

Lovforslagets formulering er tydeligvis ikke møntet på de små øer og udelukker desværre størstedelen af småøernes turistaktører. Det finder Sammenslutningen af Danske Småøer stærkt problematisk og desuden konkurrenceforvridende.

Det bør således være muligt også for nystartede og mindre virksomheder på de små øer at opsætte glampingtelte.

⁴ Jf. Naturbeskyttelseslovens §65b: "Stk. 9. Miljøministeren kan i medfør af en vedtagen ø-udviklingsplan, jf. § 5 b, stk. 10 i lov om planlægning, inden for den udvidede strandbeskyttelseslinje gøre undtagelse fra § 15, stk. 1, til placering af faciliteter i tilknytning til eksisterende anlæg eller bebyggelse, som f.eks. en mindre isbod i tilknytning til en café, restaurant eller lignende turismevirksomhed, enkelte, mindre sportsfaciliteter som net og mål til boldspil og lignende ved klubber, foreninger, skoler, institutioner og eksisterende turismevirksomheder, enkelte, mindre lege- eller motionsfaciliteter ved klubber, foreninger, skoler og institutioner og eksisterende turismevirksomheder og en mindre bod til salg af lokale produkter."

- **Mobilmaster.** Sammenslutningen af Danske Småøer ser positivt på indførelsen i §35 af nyt stk. 12 vedr. muligheden for at opsætte mobilmaster for at sikre at også småøerne kan opnå den nødvendige mobildækning. Dette bør ske i dialog med øboerne.
- **Ejers benyttelse af sommerhus på småøer til helårsbolig.** Sammenslutningen af Danske Småøer mener, at der i §40 bør tilføjes *ejerens egen benyttelse*, således at lovteksten bliver: *"Specielt for de små øer fremgår det af planlovens § 40 a, stk. 1, at kommunalbestyrelsen kan dispensere fra forbuddet mod helårsbeboelse af sommerhuse til en ejers udlejning eller til ejerens egen benyttelse til helårsbeboelse af en helårsegnet bolig i et sommerhusområde på de små øer, hvis dispensationen kan anses at medvirke til en gunstig udvikling på øen."*

Der er ingen logisk grund til at dispensationen kun gælder lejere og ikke ejeren selv.

- **Samarbejde med øens lokalbefolkning:** Vi mener, at det bør tydeliggøres at ø-udviklingsplanerne skal ske i et samarbejde mellem øerne og kommunen. Derfor bør der i teksten tilføjes *i samarbejde med øens lokalbefolkning*: *"... at på initiativ af øens lokalbefolkning kan den ansvarlige kommune i samarbejde med øens lokalbefolkning udarbejde en udviklingsplan for øen, der fastlægger sammenhængen mellem lokal udvikling og fortsat hensyntagen til beskyttelsen af natur og landskab."*
- **Ø-udviklingsplaner:** Sammenslutningen af Danske Småøer mener, at detaljeniveauet i udviklingsplanerne (også benævnt "bonuslokalplanerne"), bør kunne udføres på et niveau, der svarer til de eksisterende udviklingsplaner, der p.t. allerede er udført for en række øer. **Sammenslutningen af Danske Småøers opfattelse af den politiske aftale og de drøftelser, der er gået forud, har været, at der skulle kunne foregå en smidig og tilgængelig proces for øerne, hvor en dispensationsgodkendelse er mulig, når beboerforeningen, lodsejere og kommune er enige om et givent projekt.**

Ift. udviklingsplanerne mener vi således, at det er vigtigt:

- at planarbejdet skal kunne udføres på en smidig måde, og at processen i borgerinddragelsen og udviklingen af en ø-udviklingsplan ikke kvæles i bureaukrati. Vi er bl.a. bekymrede for hvordan omfanget af detaljer fortolkes⁵.
- at ø-udviklingsplaner ikke skal, men - afhængigt af situationen på den enkelte ø - godt kan omfatte hele øen. **Der bør være mulighed for at lave udviklingsplaner for delområder af en ø.** (Eksempelvis bør et projekt om at opstille en vindmølle eller andet i ét område ikke kræve en fuld udviklingsplan for hele øen).

⁵ I Lov om Naturbeskyttelse, § 65 efter stk. 2 som nyt stykke: »Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan gøre undtagelse fra § 16, stk. 1, § 17, stk. 1, og i særlige tilfælde § 18, stk. 1, og § 19 i en lokalplan, der er tilvejebragt efter reglerne i lov om planlægning, jf. § 15, stk. 5, i lov om planlægning. Lokalplanen skal have den detaljeringsgrad, der kræves for at kunne gøre undtagelse fra § 16, stk. 1, § 17, stk. 1, og i særlige tilfælde § 18, stk. 1, og § 19. Undtagelsen skal fremgå udtrykkeligt af lokalplanens bestemmelser og redegørelsesdel med angivelse af, hvilken regel der undtages fra, begrundelse for undtagelsen og afvejning af hensyn, der ligger til grund for undtagelsen.«

- at der bliver **åbenhed og gennemsigtighed i forhold til, hvilke kriterier planerne godkendes ud fra**, samt at det tydeligt fremgår, hvilke begrænsninger, barrierer og grundlæggende kriterier landdistriktsministeren arbejder ud fra i denne godkendelsesproces.
- **Økonomisk støtte til ø-udviklingsplaner:** Sammenslutningen af Danske Småøer understreger vigtigheden af, **at kommunerne kan søge økonomisk støttet til at få udarbejdet disse udviklingsplaner i samarbejde med øboerne**, da det ellers for småøer beliggende i økonomisk trængte kommuner kan betyde, at arbejdet med udviklingsplanerne risikerer at strande på grund af manglende ressourcer og økonomi i kommunerne og ikke virkeliggøres.

Øvrige bemærkninger og opmærksomhedspunkter

Gennem en årrække har øboerne oplevet en vekslende sagsbehandling i Kystdirektoratet af sager på småøerne. Derfor fremsendes her en rapport (*se bilag*) udarbejdet for vores samarbejdspartner LAG Småøerne. Rapporten omhandler sagsbehandlingen af småø-sager i Kystdirektoratet og rejser nogle kritiske punkter, der bl.a. vedrører:

- Kystdirektoratet har i flere tilfælde ikke vurderet den særlige ø-regel i forbindelse med sager vedrørende erhverv og turisme. Denne manglende inddragelse af/stillingtagen til muligheden for at dispensere for reglerne i sager på småøerne i en stor del af sagsbehandlingerne kan påvirke øernes potentiale for økonomisk udvikling og turistattraktioner.
- Det faktum, at mange af de afviste sager omgøres af klagenævnet
- En højere afvisningsprocent i sager fra småøerne end på landsgennemsnit, til trods for den eksisterende mulighed for dispensation på småøerne.
- Tilsyneladende stor forskel på sagsbehandlingen blandt de forskellige sagsbehandlere, set ift. antallet af afslag/tilladelser
- Meget lang sagsbehandlingstid

Rapportens indhold har tæt forbindelse til de dele af planloven og naturbeskyttelseslove, som berører småøerne og giver en indsigt i, hvordan de administreres. Vi mener derfor, at det er relevant at påpege rapportens undersøgelser i nærværende høringssvar.

Sammenslutningen af Danske Småøer står naturligvis til rådighed, hvis høringssvaret giver anledning til spørgsmål eller uddybninger.

Venlig hilsen

Kirsten Sydendal

Formand

Sammenslutningen af Danske Småøer